
Wprowadzenie

Tom ten zawiera teksty inspirowane wystąpieniami podczas V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej z cyklu „Diagnoza jako przedmiot badania i nauczania” pt. „Wyzwania dla diagnozy psychologicznej”, która odbyła się 24 i 25 czerwca 2016 r. w Poznaniu. Organizatorem konferencji był Zakład Psychologii Ogólnej i Psychodiagnostyki Instytutu Psychologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Podczas konferencji miało miejsce 13 sympozjów i wygłoszono 59 referatów.

W tomie *Diagnozowanie – wyzwania i konteksty* wyróżnić można kilka (nierównych) części. Zaczynamy od tekstów o charakterze ogólnym – trafności treściowej, teoretycznej i ekologicznej, następnie są artykuły o problemach zbierania danych w sieci oraz o manipulowaniu wynikami badania diagnostycznego. Potem Czytelnik znajdzie teksty poświęcone konkretnym narzędziom diagnostycznym. Ważnym wyzwaniem jest diagnozowanie osób starszych i temu problemowi poświęcone są kolejne teksty. Wyzwanie dla diagnostów stanowi również badanie testowe osób z niepełnosprawnościami o różnym pochodzeniu. Ostatnia część monografii to teksty poświęcone badaniom nad diagnozowaniem procesu uczenia się oraz diagnozą kompetencji diagnostycznych.

Ta konferencja miała swoje poprzedniczki w czasie ostatnich pięciu lat. I Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Diagnoza psychologiczna jako przedmiot badania i nauczania” odbyła się 11 czerwca 2011 r. w Poznaniu. Inicjatorem i organizatorem konferencji był kierowany przeze mnie Zakład Psychologii Ogólnej i Psychodiagnostyki Instytutu Psychologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W programie znalazło się 12 referatów, poprzedzonych wykładem inauguracyjnym. Referaty podzielono na trzy sesje kończone dyskusją. Ideą cyklicznej konferencji było spojrzenie na proces diagnozowania z dwóch perspektyw: jako przedmiotu nauczanego na studiach psychologicznych oraz jako przedmiotu zainteresowania badaczy. Konferencja miała być miejscem wymiany doświadczeń oraz szansą na zdobycie i poszerzenie kompetencji niezbędnych w efektywnej pracy ze studentami oraz okazją do prezentacji wyników własnych

badan i inspiracją do kolejnych. Omówienie tej konferencji znalazło się na łamach „Roczników Psychologicznych” i „Przeglądu Psychologicznego”. Wybrane publikacje ukazały się w numerze specjalnym „Czasopisma Psychologicznego” (2012, nr 18/1).

II Ogólnopolska Konferencja Naukowa z tego cyklu odbyła się 5 i 6 września 2012 r. w Warszawie. Tym razem organizatorem konferencji był Wydział Psychologii Uczelni Heleny Chodkowskiej, a opiekę naukową nad nią sprawowała dr hab. Katarzyna Stemplewska-Żakowicz. Jak pisali organizatorzy:

Chcemy, by konferencja ta była po raz drugi już miejscem wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w nauczaniu diagnozy. Pragniemy stworzyć przestrzeń do prezentacji aktualnych wątków badawczych związanych z diagnozą psychologiczną, zwłaszcza tych związanych z diagnozą opartą na dowodach empirycznych (EBA – *evidence based assessment*). W nawiązaniu do aktualnych dyskusji w środowisku akademickim planujemy poświęcenie uwagi problemom recenzowania narzędzi diagnostycznych oraz wycofywania z praktyki psychologicznej tych narzędzi, które uzyskały recenzje negatywne. W tym kontekście zamierzamy przeznaczyć dużo miejsca problemom diagnozy sądowej.

W programie znalazło się 20 referatów (w tym dwa plenarne) podzielonych na 4 sesje oraz dyskusja panelowa.

III konferencja tego cyklu, pt. „Poszukiwany – przepis na dobrego diagnostę: poszukują badacze, dydaktycy i praktycy”, odbyła się 22–23 listopada 2013 r. w warszawskiej siedzibie SWPS. Tym razem jej organizatorami byli Wydział Psychologii Uniwersytetu SWPS oraz Akademickie Centrum Psychoterapii i Rozwoju Uniwersytetu SWPS. Organizatorzy zakładali: „W pierwszym dniu planujemy rozpocząć od dyskusji na temat sposobów kształcenia oraz modeli nauczania kompetencji diagnostycznych. [...] Dzień drugi proponujemy poświęcić dyskusjom dotyczącym praktyki diagnostycznej”. Wygłoszono łącznie 28 referatów zgrupowanych w 10 sesjach oraz przeprowadzono jedną dyskusję panelową.

20–21 czerwca 2015 r. w Warszawie w SWPS odbyła się IV edycja tej konferencji, tym razem nosiła tytuł „Standardy diagnozy psychologicznej w praktyce”. Organizatorami byli ponownie Wydział Psychologii Uniwersytetu SWPS oraz Akademickie Centrum Psychoterapii i Rozwoju Uniwersytetu SWPS. Podczas konferencji omawiano wypracowane standardy procesu prowadzenia diagnozy oraz propozycje modyfikacji istniejących już standardów, a także ich adaptacji w odniesieniu do określonych zadań diagnostycznych. W programie tej konferencji były dwa wykłady plenarne, dwie dyskusje panelowe (dot. ustawicznego kształcenia w diagnostyce psychologicznej oraz

kwestii dokumentowania i komunikowania diagnozy) oraz 53 referaty zebrane w 4 sesjach. Jednym z efektów dyskusji była publikacja polemiki na temat kształcenia ustawicznego w „Rocznikach Psychologicznych” (2015, nr 18/2).

VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu „Diagnoza jako przedmiot badania i nauczania” odbędzie się 23–24 czerwca 2017 r. na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

Kiedy organizowaliśmy w 2011 r. I Konferencję, mieliśmy uzasadnione przekonanie, że jest to jedyna w skali kraju konferencja poświęcona wyłącznie diagnozowaniu w psychologii. Dziś nastały dobre czasy dla diagnozy psychologicznej i wiele w tej sprawie się zmieniło. Odpowiedzią na rosnące zainteresowanie diagnozowaniem są nowe przedsięwzięcia.

W marcu 2012 r. w czasie kadencji Komitetu Psychologii PAN 2011–2015 powołana została Komisja ds. Testów Psychologicznych KP PAN. Jej regulamin stanowi m.in.:

Celem pracy Komisji jest dobro nadrzędne – poprawa praktyki testowania poprzez zwiększenie świadomości praktyków (diagnostów) i badaczy, które narzędzia przynoszą wiarygodne dane. W konsekwencji ma to prowadzić do zaprzestania stosowania testów, które nie mają dostatecznych podstaw naukowych. Realizując te zadania, Komisja wydaje oświadczenia (stanowiska), zalecenia i oceny oraz na podstawie recenzji wydaje rekomendacje testów.

Komisja kontynuuje swoją pracę także w czasie kadencji 2015–2018.

Na II Konferencji w 2012 r. miała prezentację grupa inicjująca założenie sekcji diagnozy psychologicznej w Polskim Towarzystwie Psychologicznym (co stało się w grudniu tego roku, kiedy to Zarząd PTP powołał Ogólnopolską Sekcję Diagnozy Polskiego Towarzystwa Psychologicznego). Sekcja opracowała pierwsze ogólne standardy diagnozy psychologicznej. Z jej inicjatywy ukazała się zbiorowa publikacja *Diagnoza psychologiczna: kompetencje i standardy. Wybrane zagadnienia* pod redakcją Mai Filipiak, Władysława Jacka Paluchowskiego i Bartosza Zalewskiego (2015, Pracownia Testów Psychologicznych PTP). Sekcja zainicjowała prace nad tworzeniem wytycznych realizacji tych standardów w różnych obszarach. W tym celu od 2013 r. tworzone zespoły robocze, opracowujące wskazówki dotyczące realizacji standardów diagnozy psychologicznej w poszczególnych obszarach pracy psychologa. Najnowszą inicjatywą jest utworzenie pod patronatem Sekcji nowej serii konferencji pod wspólną nazwą „Diagnoza w praktyce psychologicznej”, której pierwsza edycja odbyła się 16–17 marca 2016 r. w Warszawie pod hasłem „Współczesna praktyka diagnostyczna – osiągnięcia i wyzwania”.

W Katowicach 7–8 października 2015 r. miała miejsce konferencja naukowa „Teraźniejszość i przyszłość psychometrii”, organizowana przez Instytut Psychologii UŚ, która zapoczątkowała cykl „Katowickich Spotkań Psychometrycznych”. W 2016 r. odbyła się już III edycja tego wydarzenia.

W marcu 2011 r. Instytut Rozwoju Biznesu, Pracownia Testów Psychologicznych PTP i Polska Fundacja Badań nad Zarządzaniem zorganizowały konferencję „Testy w biznesie. Standardy i praktyka”. Pod tym samym tytułem ukazała się w 2011 r. książka pod redakcją Teresy Szustrowej (Pracownia Testów Psychologicznych PTP).

W Bydgoszczy na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego odbyła się 9–10 marca 2017 r. I Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Kliniczne Aspekty Diagnozy Psychologicznej”.

Myślę, że to rosnące zainteresowanie szeroko rozumianymi problemami diagnozy w psychologii przyniesie jeszcze wiele okazji do ciekawych spotkań, dyskusji i wymiany myśli, owocujących propozycjami odpowiedzi na ważne i te mniej ważne pytania z tego obszaru.

Za pomoc w tym przedsięwzięciu jestem ogromnie wdzięczny wielu ludziom, którzy w różnoraki sposób wsparli ten projekt. Dziękuję przede wszystkim oczywiście Autorom poszczególnych tekstów. Szczególne podziękowania kieruję do recenzentów: prof. Marii Straś-Romanowskiej, prof. Anny Suchańskiej i prof. Janusza Trempały. Dziękuję także władzom Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, które wspierały nasze działania na każdym etapie.

Władysław J. Paluchowski (UAM)